

Döntse el, hogy melyik korszerkezetű társadalomra vonatkoznak az alábbi megállapítások! Írja megfelelő betűjelet a megállapítás sorszámára elé!

- A) Előregedő társadalom B) Fiatalodó társadalom
 C) Mindkettőre vonatkozik D) Egyikre sem vonatkozik

1. **B** Egyre nagyobb probléma a munkanélküliség.
2. **A** Általában a fejlett gazdaságú országokra jellemző.
3. **C** Korfája nemek és korcsoportok szerint ábrázolja a népességet.
4. **B** Ha az évenkénti halálozások számából kivonjuk a születések számát, negatív számot kapunk.
5. **B** Minden évben többen születnek, mint ahányan meghalnak.
6. **A** Korfája az alapja felé elkeskenyedő, urna alakú.
7. **A** A természetes szaporodás ezrelékben megadott értéke 0 és -1 közé is eshet.
8. **D** Az egyes korcsoportok százalékos aránya a népességen belül azonos.

A táblázat egy ország népességszámával kapcsolatos adatait tartalmazza. Számítsa ki a hiányzó adatot, és írja a táblázatba a megfelelő helyre!

Népességszám 2012. december 31-én	Születések száma 2013-ban	Halálozások száma 2013-ban	Természetes szaporodás 2013-ban
20 500 000 fő	150 000 fő	125 000 fő ‰

A számítás elve: $150\,000 - 125\,000 = 25\,000$ fő

$25\,000 : 20\,500\,000 = 0,00122 \times 1000 = 1,22\text{‰}$

Természetes szaporodás 2013-ban: 1,22‰

Mely nagyraszokra/emberfajtákra vonatkoznak az alábbi állítások? Írja az állítások sorszámát a megfelelő emberfajta neve utáni négyzetbe!

1. A nagy földrajzi felfedezések után benépesítették Észak-Amerikát, Dél-Amerikát, Ausztráliát.
2. A túlnépesedés miatt sokan vándorolnak el eredeti lakóhelyükről. Közösségeik ma már a fejlett országok népességében is megtalálhatók.
3. Nagy számban hurcolták el egykor rabszolgának az ültetvényekre a nagyraszhoz tartozókat.
4. Zömében az e nagyraszhoz tartozó népesség alkotja az észak-amerikai atlanti partvidék népességtömrülését.
5. Csak egy kontinensen élnek, és számuk folyamatosan csökken.
6. A negyedik népesedési szakaszba tartozó országok népessége döntően ehhez a nagyraszhoz tartozik.
7. Szervezetük az evolúció során az erős napsugárzáshoz és a nagy meleghez alkalmazkodott.

EMBERFAJTÁK

Europid	<input type="text" value="1"/>	<input type="text" value="4"/>	<input type="text" value="6"/>
Mongolid	<input type="text" value="2"/>		
Negrid	<input type="text" value="3"/>	<input type="text" value="7"/>	
Ausztralid	<input type="text" value="5"/>		

A táblázat egy ország 2010-es demográfiai adatait tartalmazza. Oldja meg a hozzá kapcsolódó feladatokat!

Népességszám 2010. január 1.	Születések száma 2010	Halálozások száma 2010
9 980 000	90 300	130 000

Mely fontos népesedési mutató számítható ki az adatokból?
Végezze el a számítást (kéttizedesjegy pontossággal)!

Természetes szaporodás / fogyás

Számítás elve:

$$130\,000 - 90\,300 = 39\,700 \text{ fő}$$

Ere $39\,700 : 9\,980\,000 \times 1\,000 = 3,97 \text{ ‰}$

Más helyes elv alkalmazása is elfogadható.

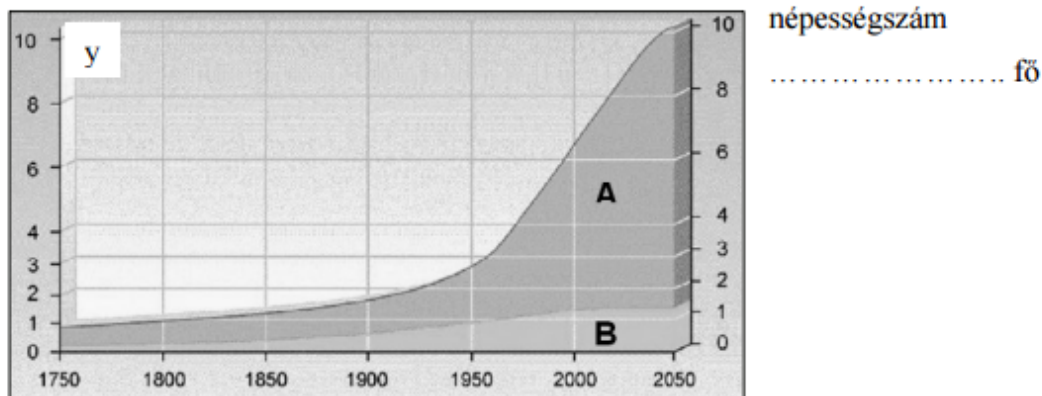
Eredmény: -3,97 ‰ (-4 ‰)

Oldja meg a világnépesség alakulásával kapcsolatos feladatokat!

- a) Tegye időrendi sorrendbe az alábbi folyamatokat! Írja az **1.** számot a legkorábbi esemény elé!

	Egyre nagyobb térségekre (Észak-Amerika, Közép- és Dél-Európa) terjed ki az ipari forradalom hatása.
	A helyhez kötött, árutermelő gazdálkodás kialakulásával gyorsabb ütemű népességnövekedés kezdődik meg.
	Az ipari forradalom hatására fokozódik a népességszám növekedése.
	Az ipari forradalom vívmányai elterjednek a fejlődő világban, ennek következményeként népességrobbanás kezdődik el.

- b) Az alábbi diagram külön-külön ábrázolja a fejlődő és a fejlett világ népesszámának változását. Tanulmányozza a diagramot, majd oldja meg a hozzá kapcsolódó feladatokat!

Az ábra forrása: <http://aylluinitiative.files.wordpress.com/2009/07/world-population-growth-to-20501.jpg>

1. A függőleges (y) tengelyekről lemaradt az adatleolvasást lehetővé tevő pontos mértékegység. Az alábbiak közül válassza ki, és írja a megfelelő mértékegységet a diagram melletti pontozott vonalra!

millió, milliárd, százmillió

2. Melyik betű jelöli a fejlett világ népesszámának változását?
3. Hány fő élt a fejlett világban 1950-ben? fő

4. Húzzon a diagramon egy függőleges vonalat oda, ahol a diagram igazolja az **a)** feladatban szereplő alábbi megállapítást!

„Az ipari forradalom vívmányai elterjednek a fejlődő világban, ennek következményeként népességrobbanás kezdődik el.”

4 pont	
--------	--

- c) A fejlődő világban ma átlagosan 2%-os a népesség évi növekedési üteme. A világ népességének (6 790 millió fő) 85%-a él ma a fejlődő országokban. Számítsa ki, hogy hány fővel gyarapodik évente a fejlődő országok népessége!

A számítást itt végezze!

FELADAT

a)

3.	Egyre nagyobb térségekre (Észak-Amerika, Közép- és Dél-Európa) terjed ki az ipari forradalom hatása.
1.	A helyhez kötött, árutermelő gazdálkodás kialakulásával gyorsabb ütemű népességnövekedés kezdődik meg.
2.	Az ipari forradalom hatására fokozódik a népességszám növekedése.
4.	Az ipari forradalom vívmányai elterjednek a fejlődő világban, ennek következményeként népességrobbanás kezdődik el.

A helyes sorrend

1 pont

1 pont

b)

1. Milliárd 1 pont
2. B 1 pont
3. Elfogadható 0,8–1 millárd fő között. 1 pont
4. Az 1950–1975 (± 10 év) közötti tartományba behúzott vonal elfogadható 1 pont

4 pont

c) A fejlődő országok népességnövekedésének kiszámítása:

Számítási elv: $6\,790 \text{ millió} \times 0,85 = 5\,771,5 \text{ millió fő}$

A 2%-os évi növekedés kiszámítása: $5\,771,5 \times 0,02 = 115,43 \text{ millió fő}$

Gyarapodás: 115 430 000 fő

1 pont

1 pont

2 pont

Oldja meg a népességszám alakulásával kapcsolatos feladatokat!

- a) A következő adatok a születések és a halálozások számát mutatják be ezer főre vetítve, négy különböző időszakban, de nem időrendi sorrendben.

időszak	A	B	C	D
születések (‰)	25	50	8	47
halálozások (‰)	15	48	15	30

Következtessen az arányokból a hozzájuk tartozó népesedési szakaszokra! Írja az időszakok betűjelét a megfelelő szakaszhoz!

Népesedési szakaszok	I.	II.	III.	IV.
Betűjelek				

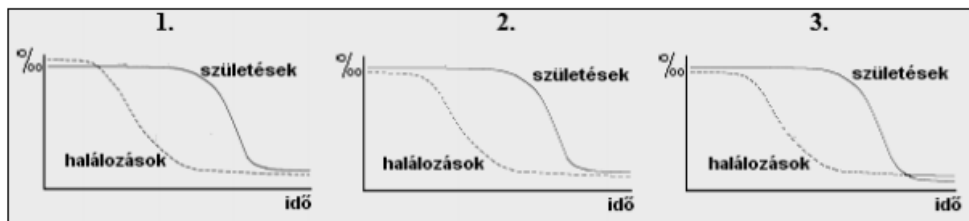
4 pont

- b) Mely időszakokra jellemzőek az állítások? Írja a megfelelő betűjeleket a meghatározások után! *Nem kerül minden helyre betűjel. Csak a hibátlanul kitöltött sorok esetén jár a pont.*

Az adott időszakban természetes szaporodás tapasztalható.

Az adott időszakban természetes fogyás tapasztalható.

- c) Válassza ki a sematikus ábrák közül azt, amelyik megfelel a helyes időrendbe állított, a) feladatrészen szereplő adatsornak!

A helyes ábra sorszáma:

1 pont

7 pont

FELADAT

a)

Népesedési szakaszok	I.	II.	III.	IV.
Betűjelek	B	D	A	C

Minden helyes válasz 1 pont.

4 pont

b)

Az adott időben természetes szaporodás tapasztalható.

 A B D

Az adott időben természetes fogyás tapasztalható.

 C

A betűk sorrendje nem számít. Csak a hibátlanul kitöltött sorok esetében jár az 1-1 pont.

1+1 pont

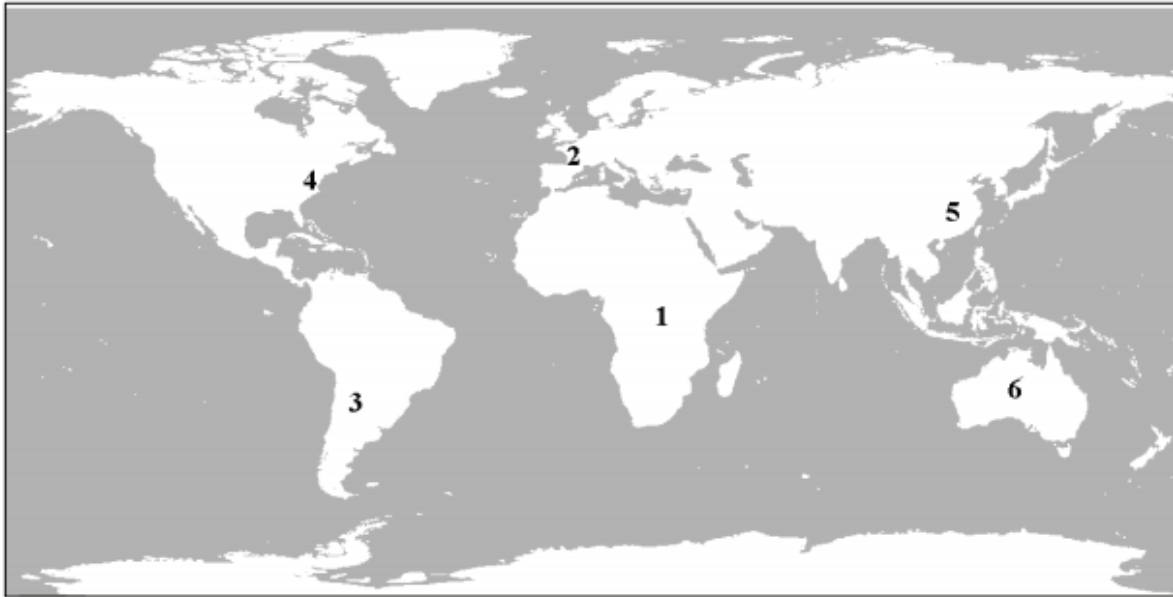
2 pont

1 pont

c) A helyes ábra sorszáma:

1 pont

Válaszoljon a népességföldrajzi kérdésekre a térképvázlat alapján!

a) Mely számok jelölik a Föld nagy népesség-koncentrációinak területét? Írja a megfelelő sorszámokat a négyzetekbe!

--	--	--

3 pont	
--------	--

b) Mely emberfajták (nagyraszok) eredeti elterjedését, lakóhelyét jelölik az alábbi számok? Írja a nagyrasz nevét a sorszám után!

- 1.
- 2.
- 5.
- 6.

4 pont	
--------	--

a)

2	4	5
---	---	---

Megjegyzés: A sorrend felcserélhető.

3 pont

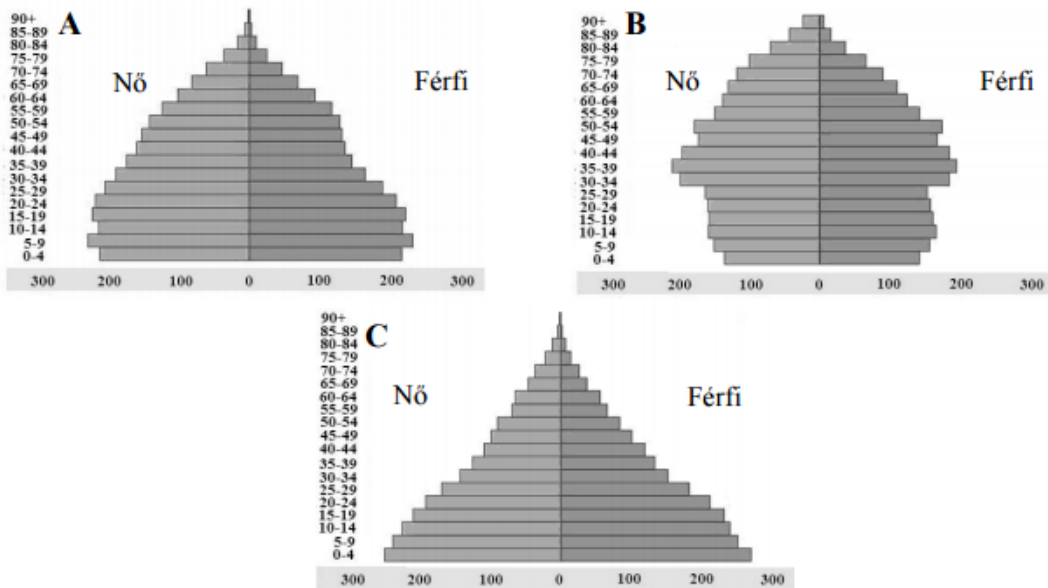
b)

- 1. negrid
- 2. europid
- 5. mongolid
- 6. ausztralid /veddo ausztralid

- 1 pont
- 1 pont
- 1 pont
- 1 pont

4 pont

Az ábrákon egy országra különböző időpontokban jellemző korfák láthatók. Válaszoljon a kérdésekre a korfák adatainak értelmezése alapján, és írja a megfelelő korfát jelölő betűt az üres négyzetekbe!

a) Állítsa időrendi sorrendbe a korfákat! Kezdje a legkorábbi időpontra jellemzővel!

b) Melyik korfa idején volt a legnagyobb a születési arányszám?

c) Melyik korfa idején volt a legmagasabb az átlag életkor?

d) Melyik korfán jelenik meg a legnagyobb különbség az idős korú férfiak és nők aránya között?

e) Melyik korfán mutatható ki a legnagyobb különbség a 40-55 éves népességben a nemek közötti arányban?

a) C → A → B 1 pont

b) C 1 pont

c) B 1 pont

d) B 1 pont

e) A 1 pont

Olvassa el az alábbi szövegrészletet, majd oldja meg a feladatokat!

- a) Az alábbi szókészlet felhasználásával adja meg a szöveg hiányzó, számokkal jelölt kifejezéseit! *Nem tud minden kifejezést elhelyezni!*

belső munkahelyöv (városközpont), infrastruktúra, City, ott lakó népesség, ott dolgozó népesség, közigazgatás, blygóvárosok, agglomeráció, megye

1.
2.
3.
4.
5.

5 pont	
--------	--

A történelmi-gazdasági fejlődés sajátosan alakította London városszerkezeti képét. A **1.**-ban/ben, másnéven **2.**-ban/ben, ma elsősorban bankok és üzletházak vannak. E városrészben igen csekély az **3.** Délkeleti peremén áll a híres Tower erőd, az angol történelem neves és véres eseményeinek színhelye. Innen nyugatra a West End a/az **4.** központja, mert itt van a királyi palota, a parlament, a minisztériumok és számos kormányzati, politikai intézmény. De a West End az arany- és ékszerkereskedelem, a színházak, mozik, szórakozó- és mulatóhelyek, szállodák negyede is néhány híres parkkal. A város keleti felén terjeszkedik a barátságatlan, sok helyen elhanyagolt külsejű East End, mely a kikötőknek és az ipari üzemeknek otthont adó városrész. Ezeket a belső városnegyedeket széles sávban veszik körül az itt-ott kertes jellegű elővárosok. Még távolabb, a Citytől már 30-50 km távolságra az egyre gyarapodó népességű alvó- és blygóvárosok következnek. Ezekkel együtt a londoni **5.** már akkora, mint Hajdú-Bihar és Jász-Nagykun-Szolnok megye együtt.

- b) Adja meg a megfelelő szakkifejezéssel annak a városszerkezeti övnek a nevét, amelynek leírását a szöveg folyamatos vonallal aláhúzott mondatában olvashatja!

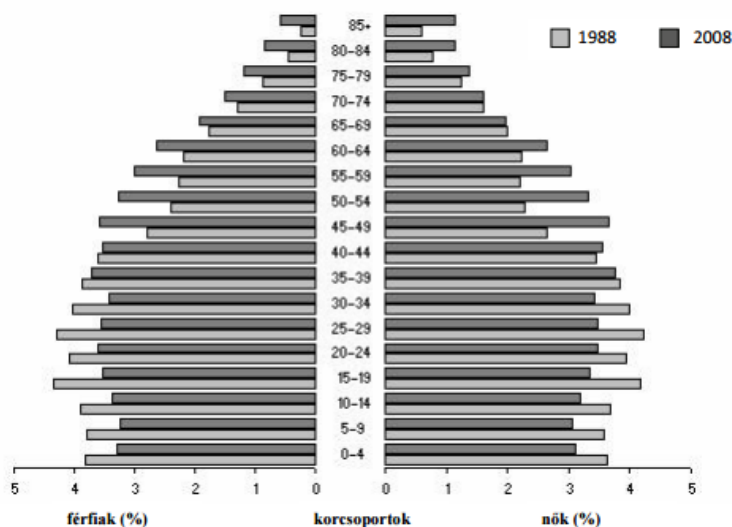
a)

1. belső munkahelyöv (városközpont)
2. City (Az 1. és 2. felcserélhető)
3. az ott lakó népesség
4. közigazgatás
5. agglomeráció

Minden helyes válasz 1 pont.

b) Külső munkahelyöv.

Az alábbi diagram Ausztrália népességének korösszetételét ábrázolja. Tanulmányozza az ábrát, és oldja meg a hozzá kapcsolódó feladatokat!

Az ábra forrása: <http://www.abs.gov.au/Ausstats/abs@.nsf/mf3201.0>

- a) Hogyan alakult a születési arány az utóbbi 20 évben az országban? Húzza alá a megfelelő választ!

csökkent nem változott nőtt

1 pont

- b) Hogyan alakult a születéskor várható élettartam az elmúlt 20 évben Ausztráliában? Húzza alá a megfelelő választ!

csökkent nem változott nőtt

1 pont

- c) Hasonlítsa össze a kontinensnyi méretű országban a nők és a férfiak születéskor várható átlagos élettartamát 2008-ban! Tegye ki a megfelelő relációs jelet! (>, <, =)

A férfiak születéskor várható átlagos élettartama

A nők születéskor várható átlagos élettartama

1 pont

- d) Melyik volt a legnépesebb korcsoport 2008-ban?

a) Aláhúzva: csökkent

1 pont

b) Aláhúzva: nőtt

1 pont

c) Relációsjel: <

1 pont

d) 35-39 évesek

1 pont

- e) Számítás: Az 55–59 éves korcsoport a teljes népesség 3%-át alkotja. (3–3,5% közötti érték elfogadható.)

Elv: $22\,000\,000 \times 0,03 = 660\,000$ vagy $22\,000\,000 \times 0,035 = 770\,000$

A nők lélekszáma: 660 000 és 770 000 fő közötti érték

1 pont

1 pont

1 pont

3 pont

- f) csökkenő népességű/ előregedő társadalom
Elfogadható a stagnáló népesség is.

1 pont